

Geliş Tarihi: 28.05.2016
Kabul Tarihi: 23.07.2016

Yıl: 2016
Sayı: 1, Sayfa: 17-27

Editör: Kürşat Volkan ÖZCAN
Alan Editörü: İlknur BÜTÜN

Sağlık Yönetiminde İntörnlük Uygulamaları ve Mesleki Oryantasyon

Abdulaziz Ertaş (aertas4@hotmail.com)

Afyon Kocatepe Üniversitesi, Afyon Sağlık Yüksekokulu. Afyonkarahisar / TURKEY

Özet - Bu çalışmanın amacı zorunlu staj ve intörnlük uygulamalarının önemini ve geliştirici önerileri ortaya koymak için hazırlanmıştır. Araştırmanın kapsamına, Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksekokulu, Sağlık Kurumları Yöneticiliği Bölümünün yaz stajı ve İntörnlük uygulamalarına katılan öğrenciler dahil edilmiştir. Yönetici adayları olan öğrencilerin staj ve intörn uygulamaları ile Afyon genelinde bulunan kamu hastaneleri, özel hastaneler ve diğer sağlık teşkilatlarının muhasebe, satın alma, başhekimlik, arşiv gibi çeşitli alanlarda staj uygulamalarına katılarak mesleki görgülerinin artırılmasına çalışılmaktadır. Yürütülen intörnlük programı kapsamında uygulama yapan dördüncü sınıf öğrencilerinin görüşlerini tespit etmek amacıyla likert araştırma anket formu hazırlanmış ve ilgili öğrencilere uygulanmıştır. Toplanan veriler SPSS 20 bilgisayar programı ile değerlendirilmiş ve istatistiksel analizleri yapılmıştır. Elde edilen bulgular sonucunda; staj ve intörnlük uygulamasının mesleki uyum ve adaptasyona önemli katkı sağladığı ve istihdama olumlu yönlü katkı sağlayacağı beklenmektedir. Rotasyon uygulamalarının faydalı olduğu ve iki ayda bir rotasyon yapılması görüşü genel ağırlık kazanmıştır. Staj ve intörn uygulamaları kapsamındaki çalışmamız ile iş yeri ve planlama ile ilgili bazı sorunlar tespit edilmiş ve bunlar için çözüm önerileri çalışmamızda vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sağlık yönetiminde intörnlük, staj, intörnlük, sağlık işletmeciliği

Practices Internship and Professional Orientation in Health Management

Abstract - The purpose of this study was designed to demonstrate the importance of compulsory training course implementation and make developing suggestions. The study population included the students who attended the compulsory training course and internship implementation organized by Health Institutions Management Department of Afyon Health College in Afyon Kocatepe University. There has been an effort to increase university students', who are prospective health managers, professional manners by having them attend training courses and internship programs in the departments of accountancy, purchase, head physician and archives in the private and public hospitals and the other health organizations in the province of Afyon. In context of the internship program conducted in the university, the researcher created a Likert survey form and administered it to the senior students who participated in the study with the purpose of determining their opinions. The study data were analyzed using SPSS 20 software package, and a statistical analysis was also conducted on them. The study findings indicated that training courses and internship implementation made important contributions to professional adjustment and adaptation, and positively affected employment. It was a general opinion of the participants that the rotation practice was beneficial and it was necessary to perform rotation in every two months. This study determined certain problems related to workplaces and planning regarding training courses and internship implementation, and suggested some solutions for them.

Keywords: Internship in health management, internship training course, health management

1.Sağlık Yönetimi ve Mesleki Uygulamaların Önemi

Mesleki eğitimde başarının yakalanması teorik bilgi ile uygulamalı eğitimin harmonizasyonuna bağlıdır. Bu birliktelik her ne kadar ders müfredatlarında verilmiş olsa da çoğunlukla teorik ve uygulamalı ders saatleri teorik uygulamanın ötesine geçememektedir. Mesleğin öğrenilmesi ancak saha uygulamaları ile pekişmekte ve kalıcılışmaktadır.

Eğitim verilen sektörün teknolojik cihaz ve imkanların kullanımını gerektirdiği durumlarda ise çoğunlukla eğitim kurumlarının teknolojiyi geriden takip etmesi nedeniyle yeniliklere vakıf olmak için saha uygulamaları çok daha önem kazanmaktadır. Avrupa Birliği'ne uyum süreci kapsamında uygulamalı eğitimin, geliştirilmesi ile ilgili projeler teşvik edilmekte ve desteklenmektedir.

Çalışmamızda geleceğin potansiyel sağlık işletmelerinin yöneticisi öğrencilerin mesleki görgülerini arttırmaları ve sahada teorik bilgilerini uygulama şansı yakalamaları için Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksekokulunun öncülüğünü yaptığı, bir nevi sosyal program olan Sağlık Yönetimi Bölüm öğrencilerine intörlük getirmiştir. Halen diğer sağlık ile ilgili bölümlerde uygulanan intörlük uygulaması sağlık yönetimi bölümü öğrencilerine de başarılı bir şekilde uygulanmaktadır. Çalışmamızda intörlük uygulamaları ile ilgili yapılan araştırmanın bulguları tartışılmıştır.

2. Sağlık Yönetimi Eğitim Müfredatı

Sağlık Yönetimi bölümünden mezun olan öğrenciler başta hastaneler olmak üzere kamu ve özel sektöre bağlı çeşitli sağlık kurum ve kuruluşları olmak üzere çok geniş bir hizmet alanında idari, mali ve teknik işlerden sorumlu orta ve üst düzey yönetici olarak istihdam edilme potansiyeline sahiptirler. Bu bölümden mezun olan öğrencilerin geniş bir yelpazede istihdam edilme olanakları dışında sağlık uygulamalarına vakıf olmaları nedeniyle kişisel girişimciliklerini kullanarak karlı bir sektör olan sağlık sektörüne girişimci olarak ta katılabilmeleri bir avantaj olarak değerlendirilebilir.

Sağlık kurumlarının diğer işletmelerden farklı özelliklere sahip olması, yönetiminin de bu farklılıklara uygun olması gerektiğinden bu tip işletmelerin sağlık yönetimi konusunda eğitim görmüş kişilerce yönetilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır (Can ve İbicioğlu, 2008:254). Aynı zamanda saha uygulamalarına öğrencilerin dahil edilmesi mesleki görgüyü arttıracığı açıktır.

Bölümün temelde amacı sağlık kurumlarında yönetim faaliyetini yürüten çoğunlukla sadece tıp eğitimi alan idareciler yerine, işletme ve sağlık eğitimi alan orta ve üst düzey profesyonel yöneticilerin yetiştirilmesini sağlamaktır. Bu amaçla hazırlanan ve Halen uygulanan eğitim müfredatı aşağıda görüldüğü şekildedir:

Tablo 1: Sağlık Yönetimi Ders Müfredatı

1.Yarıyıl Ders Planı	T+U		2.Yarıyıl Ders Planı	T+U	
Genel Muhasebe I	2+0	Z	Genel Muhasebe Iı	2+0	Z
Genel İşletme	3+0	Z	Yönetim Bilimi	3+0	Z
Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi I	2+0	Z	Atatürk İlkeleri Ve İnkılap Tarihi Iı	2+0	Z
Türk Dili I	2+0	Z	Türk Dili Iı	2+0	Z
Mesleki Oryantasyon (Sağlık İşletmeciliğine Giriş)	2+0	Z	İstatistik	3+0	Z
Sağlık Sosyolojisi	2+0	Z	Sağlıkta Bilgisayar Uygulamaları	2+2	Z
Tıbbi Terminoloji	2+0	Z	Kişilerarası İlişkiler	2+0	Z
İngilizce I	3+0	S	İktisat I (Mikroekonomi)	2+0	Z
Beden Eğitimi	2+0	S	İngilizce Iı	3+0	S
Güzel Sanatlar	2+0	S	4.Yarıyıl Ders Planı		
Hastalık Bilgisi	2+0	S	Kamu Maliyesi	3+0	Z
İşletme Matematiği	2+0	S	Sağlık Enformasyon Yönetimi I	2+2	Z
3.Yarıyıl Ders Planı			Sağlık Kurumlarında Üretim Yönetimi	3+0	Z
Sağlık Hizmetleri Yönetimi	3+2	Z	Hastane Örgüt Ve Yönetimi I	3+2	Z
Örgütsel Davranış	4+0	Z	Sağlık Ekonomisi	3+0	Z
Sağlık Kurumlarında Maliyet Muhasebesi	3+0	Z	Sağlık Mevzuatı Ve Etik	2+0	Z
Sağlık Hukuku	3+0	Z	İnnovasyon Yönetimi	2+0	S
Girişimcilik	3+0	Z	Avrupa Birliği Ve Sağlık Politikası	2+0	S
İktisat Iı (Makroekonomi)	2+0	Z	Sağlık Hizmetlerinde Marka Yönetimi	2+0	S
Alandışı Seçmeli Ders I	2+0	S	Bilgisayar Paket Programı Kullanımı	0+2	S
5.Yarıyıl Ders Planı			6.Yarıyıl Ders Planı		
Hastane Örgüt Ve Yönetimi Iı			Sağlık Hizmetlerinde İnsan Kaynakları Yönetimi	3+2	Z
Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim I			Sağlık Planlaması	3+0	Z
Sağlık Kurumlarında Pazarlama			Sağlık İşletmeciliğinde Çağdaş Yönelimler	3+0	Z
Sağlık Hizmetlerinde Kalite, Tky Ve Akreditasyon			Sağlık Kurumlarında Finansal Yönetim Iı	3+0	Z
Enformasyon Yönetimi Iı			Sağlık Kurumlarında Stratejik Yönetim	3+0	Z
Sağlık Hizmetlerinde Risk Yönetimi			Evde Bakım Hizmetleri Yönetimi	2+0	S
Yazışma Teknikleri		S	Afet Ve Kriz Yönetimi	2+0	S
Karşılaştırmalı Sağlık Sistemleri		S	Sağlık Sigortacılığı	2+0	S
İş Sağlığı Ve İş Güvenliği		S	Sosyal Politika	2+0	S
7.Yarıyıl Ders Planı			8.Yarıyıl Ders Planı		
Yaz Stajı	0+0	Z	Bitirme Projesi	2+0	Z
Seminer	4+0	Z	İntörn II	0+28	Z
İntörn I	0+28	Z	Örgütsel Psikoloji	2+0	Z
Yönetimde İnsan İlişkileri	2+0	S			
Kalite Ve Değerlendirme Yöntemleri	2+0	S			
Sosyal Sorumluluk Projesi	2+0	S			
Araştırma Yöntemleri	2+0	S			
Sağlık İşletmelerinde Finansal Performans Değerlendirmesi	2+0	S			

Kaynak: (<http://obs.aku.edu.tr/oibs/bologna/dersler.aspx>)

3. Staj ve İntörnlük Uygulamaları

3.1. Sağlık yönetiminde staj- intörnlük uygulamaları ve mesleki oryantasyon

Öğrenme ve öğretme süreçleri içerisinde, bilgi aktarmanın yanı sıra, öğrenmenin gerçekleştiğinin bir göstergesi olan bilgileri kullanabilme yeteneğinin geliştirilmesi de sağlanmalıdır (Zaif ve Karapınar, 2002:111). Bu doğrultuda staj uygulamaları ve intörnlük uygulamaları bu amacı sağlamaya yönelik derslerdir.

Zorunlu staj uygulamaları öğrencilerin öğrenim sürecindeki teorik bilgilerini ve atölye/laboratuvar uygulamalarında edindikleri beceri ve deneyimlerini geliştirmek, işyeri organizasyonlarını, üretim süreçlerini, yönetim aşamalarını ve yeni teknolojileri tanımalarını sağlamak amacıyla yürütülen derstir. Staj uygulamalarının nasıl yapılacağı üniversite staj yönetmeliğinde detaylı olarak açıklanmıştır. Genel olarak staj yaz dönemi içinde kurum içinde staj komisyonunun görevlendirdiği yerde yapılması gereken, 20 günü kapsayan 6. yarıyıl da alınması gereken bir derstir.

İntörnlük, Sağlık sektöründe hekimlerin teorik bilgilerini uygulamada pekiştirmek amacıyla ortaya çıkmış olup, günümüzde hekimlik mesleği dışında sağlık alanında da uygulandığını görmekteyiz. İntörnlük uygulamaları sağlık sektörünün dışına taşıdığı da görülmektedir.

İntörnlük tıp Fakültelerinde; klinik, poliklinik ve laboratuvar uygulamalarını içine alan, teorik ve pratik eğitimin yapıldığı on iki aylık bir süreyi kapsayan 6. sınıftan ibarettir. Servis ve polikliniklerde bizzat bir hastanın sorumluluğunu alarak, araştırma görevlileri gibi çalışarak, “Birincil Hasta Sorumluluğu ” esasına göre yapılır. İntörnlüğün amacı, daha önceki dönemlerde edinilen bilgilerin klinik uygulamalarla pekiştirilmesi, hekimlikle ilgili mesleki değerlerin kazandırılması ve hekim adayının hekimlik sanatını en iyi şekilde uygulayabileceği düzeye getirilmesidir. Bu anlamda “İntörn doktorluk” dönemi bir “ön hekimlik dönemi” olarak da adlandırılabilir. İntörn doktorlar, eğitim alan ve sağlık hizmeti sunan (iki nitelikli) son sınıf öğrencisi olarak da tanımlanabilir (Kocaeli Üniversitesi Tıp Fakültesi İntörnlük Eğitimi Yönergesi, Madde 4).

Afyon Kocatepe Üniversitesi eğitim ve öğretim sınav yönetmeliğinde intörnlük ise kısaca şöyle ifade edilmektedir; Eğitiminin ilk beş yılını başarıyla tamamlamış, 6. sınıf Tıp Fakültesi öğrencisi “İntörn Doktor” olarak isimlendirilir. 6. Sınıf eğitimi 12 ay süreli İntörnlük Dönemini kapsar. Bu dönemde başarı, öğrencinin stajlara devamı ile her anabilim dalında yapılan klinik, poliklinik, laboratuvar ve saha çalışmaları, bizzat yaptırılan tıbbi müdahaleler, yazdığı hasta gözlemleri ve epikrizler, nöbetler, hasta, hasta yakını, hekimler ve diğer çalışanlara karşı davranışı ve katıldığı toplantı ve seminerlerdeki katkıları göz önüne alınarak Dekanlık tarafından düzenlenen “uygulama-yeterlilik Karnesi Ve Yeterlilik Belgesi” İle değerlendirilir (Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim – Öğretim Ve Sınav Yönergesi: 2015. Md.14).

Sağlık Yüksekokullarda da İntörnlük uygulamaları mevcuttur. Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksekokulu’nda Beslenme ve Diyetetik, Hemşirelik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Sağlık Yöneticiliği bölümlerini kapsamaktadır. Bu uygulama ilkelerinin amacı; müfredatında zorunlu ders olan Klinik staj (intörnlük) uygulamaları olan Afyon Kocatepe Üniversitesi’nde Afyon Sağlık Yüksekokulu’nda Beslenme ve Diyetetik, Hemşirelik, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon ve Sağlık Yöneticiliği öğrencilerinin öğrenim sürecindeki teorik bilgilerini ve laboratuvar/uygulamalarında edindikleri beceri ve deneyimlerini geliştirmek, 7. ve 8. Yarıyıl da bulunan ve eğitim öğretimin zorunlu bir parçasıdır (Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksekokulu Klinik Staj/İntörnlük Yönergesi: 2014. Md.1).

Sağlık yönetimi intörlük uygulaması yukarıdaki müfredat incelendiğinde 7 ve 8. yarıyıllarda haftalık 28 saati kapsayan tamamen komisyonunun görevlendirildiği birimde yapılması zorunlu bir uygulama dersi niteliğindedir. İntörn uygulamalarının olduğu dönemler incelendiğinde özellikle 8. yarıyıda öğrenciler çoğunlukla uygulama içerisine alınmakta, mesleğe adaptasyon da sağlanmış olmaktadır.

Sağlık sektöründeki yöneticilerin, insan sağlığı konusunda temel alt yapısı olması gerektiği gibi, sağlık işletmesinin bütün departmanlarını, sosyoloji, psikoloji, iletişim, insan kaynakları, işletme, muhasebe, hukuk, ekonomi gibi alanlarda da bilgi ve beceriye sahip olmalıdır(Hayran ve Sur, 1998:142). Bu açıdan öğrencilerin değişik sağlık kurumları veya aynı kurum içerisinde birimleri tanınması ve uygulama akışına vakıf olması amacıyla belli aralıklarla rotasyona tabi tutulması öğrencilerin gelişimi açısından son derece önemlidir. Staj ve intörn uygulamaları ikisinin de uygulamayı kapsamaması nedeniyle bunların birleştirilerek intörlük adıyla verilmesi bürokratik zorlukları azaltacağına inanmaktayız.

Mühendislikte intörlük: Mühendislik alanında Gaziantep Üniversitesi Mühendislik Fakültesinde intörlük uygulamaları görülmektedir. Fakültede bir yıl İngilizce hazırlık sınıfından sonra öğrencilerin mühendislik diplomalarını alabilmeleri için 4 yıl öğrenim görmektedirler. Bu öğrenim esnasında öğrencilerin teorik ve pratik dersler yanında, yazları yaz stajları, laboratuvar uygulamaları, fabrika teknik gezileri ile 3.5 yıllık öğrenimlerinin sonunda, 1 dönem sanayi kurumlarında İntörn Mühendislik eğitimi görerek, hem pratikle teorinin birleşimini, hem iş hayatını hem de sanayi uygulamalarını görerek, diğer üniversite mezunlarına göre 4 aylık iş deneyimi avantajını yakalamaktadır. http://www.gantep.edu.tr/ab/index.php?bolum_id=100 (08.03.2016).

Sağlık Yönetiminde Staj ve İntörlük Uygulama Sorunları: Staj ve intörlük ciddi bir ekip çalışmayı gerektiren uygulamalardır. Bu açıdan karşılaşılan zorluk ve sorunların bazıları şöyle özetlenebilir:

- Komisyonların kurularak ekip çalışmasının gerekliliği,
- Sağlık yönetimi öğrencilerinin tıp öğrencileri gibi değerlendirilmemesi, yetkilerinin azlığı gibi nedenlerle intörn öğrencilerin kabullenilememesi (direnç olması)
- İntörlüğe hak kazanan öğrencilerin tespit edilmesi,
- İlgili intörn yapılacak birimler ile görüşmelerin yapılarak öğrencilerin yerleştirilmesi,
- Haftalık 28 saatlik uygulama olması nedeniyle haftanın büyük bir kısmında intörn öğrencilerin kontrol ve denetim zorluğu,
- Uygulamalarla ilgili çıkan sorunların çözümü birkaç birimi ilgilendirmesi nedeniyle kolay olmaması,
- İntörn sonuçlarının değerlendirmesinde farklılıklarının olması
- Staj ile ilgili görevlendirmeler karşılığı ders ücreti ödenmemesi (İntörn uygulamaları için ödenmektedir)
- İntörlüklerin kurum dışı yapılabilmesi için yasal altyapının olmaması,
- Kurum içi görevlendirilen intörn öğrenciler ve onları denetlemek üzere görevlendirilen akademik personelin yasal yetki ve görev tanımlamalarının tam oturmamış olması önemli sorunlar arasındadır.

Eğitimin kaliteli ve sağlıklı olması için eğitimin iki yönü olan teorik ve uygulamalı boyutunun güçlü olması gerekmektedir. Sürekli olarak artan hizmet talebi ve yoğun teknoloji içeriği nedeniyle sağlık sektöründe yenilikçilik kavramı kritik öneme sahiptir (Ökem, 2011; 51).

Sağlık yönetimi eğitim müfredatının geliştirilmesi ve kalitesinin artırılması iş odaklı ve çok yönlü uygulamalı eğitimin sağlanması, çoğunlukla staj uygulamaları ile sağlanmaya çalışılmaktadır. Afyon Kocatepe Üniversitesi Sağlık Yönetimi alanında Türkiye de ilk sağlık yönetimi intörlük uygulaması başlatan üniversitedir. Çoğunlukla Sağlık tabanlı eğitim programlarında; Tıp fakülteleri, Hemşirelik, Fizyoterapi, Diyetisyenlik gibi alanlarda uygulanan yöntemi, bir yönü ile sosyal programlara dayanan sağlık yönetimi bölümünde de uygulanmakta, sağlık yönetimi intörlük uygulamasının sonuçlarını tespit etmek, uygulamayı geliştirerek kalıcı ve yaygın hale getirmek amaçlanmaktadır.

4. Yöntem

Araştırma iki asamadan oluşmaktadır. Literatür taraması yapılarak intörlük uygulamaları incelenerek ilgili bilgiler toplanmış ve 5’li Likert ölçeği kullanılarak anket hazırlanmıştır. Kullanılan ölçekteki ifadelerin yanıt kategorileri (1 Kesinlikle Katılmıyorum, 2 Katılmıyorum, 3 Kararsızım, 4 Katılıyorum, 5 Kesinlikle Katılıyorum) şeklindedir. Anket formu; Öğrencilerin demografik bilgilerini belirlemeye, staj ve intörlük uygulaması ile ilgili öğrenci algılarını, yaşanan sorunları ve önerileri ortaya koymaya yönelik olarak iki bölümden oluşacak şekilde hazırlanmıştır. Anketlerde elde edilen veriler IBM SPSS Statistics 20 programı ile Ki-Kare Bağımsızlık testi ile analiz edilerek yorumlanmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmasına anket soruları Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksekokulu Sağlık Yönetimi staj ve intörlük derslerini alan öğrencilere uygulanmıştır. Staj ve intörlük dersi alan 137 Normal ve İkinci Öğretim öğrencilerinden 90 anket alınmış ancak 80 anket değerlendirmeye uygun bulunmuştur.

Bu çalışmada örneklem sayısının belirlenmesinde “30’dan büyük 500’den küçük örnek büyüklükleri birçok araştırma için yeterlidir” (Remzi, 2006:60) görüşü anket sayısı açısından yeterli görülmüştür.

5. Bulgular ve Bulguların Değerlendirilmesi

Anket sorularında öğrencilerin cinsiyet, sınıf, öğrenim türü, staj durumları dikkate alınarak staj tercih yeri, intörn uygulama yeri tercihleri ve mesleki beklentilerini tespit ederek, öğrencilerin intörlük uygulaması ile ilgili görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Geçerlilik Güvenilirlik Analizi

Güvenilirlik analizinde iç tutarlılık yöntemiyle hesaplanan Alfa Modeli (Cronbach Alpha Coefficient) dikkate alınmıştır. Alfa katsayısı, ölçekte yer alan k ifadenin varyansları toplamının genel varyansa oranlanması ile elde edilen ağırlıklı standart değişim ortalaması olarak ifade edilmektedir. Alfa katsayısı, ölçeğin güvenilirliği hesaplanırken aşağıdaki derecelendirmeye göre değerlendirilir (Özdamar, 1999: 513-522).

- 0.00 ≤ α < 0.40 Ölçek güvenilir değil,
- 0.40 ≤ α < 0.60 Düşük güvenilirlik,
- 0.60 ≤ α < 0.80 Ölçek güvenilir,
- 0.80 ≤ α < 1.00 Ölçeğin güvenilirliği yüksek.

Güvenilirlik analizi sonuçlarına göre anket 0.616 katsayı ile güvenilir anket kategorisini girmektedir.

Tablo 2: Güvenilirlik istatistikleri

Cronbach's Alpha	N of Items
0,616	14

Katılımcıların Demografik Özelliklerine İlişkin Tanımlayıcı Bilgiler

Çalışmada katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin tanımlayıcı istatistikler frekans ve yüzde dağılımlarına göre değerlendirilmiştir. Tablo 3 ve 4 te katılımcıların demografik özelliklerine ilişkin istatistikî verileri içermektedir. Tablo 3'e göre katılımcıların % 87,5 kadınlardan, % 12,5 erkeklerden oluşmaktadır. Ankette %55 Oranında ikinci öğretim öğrenci profili ağırlıklıdır. Katılımcıların tamamına yakını staj uygulamasını almış bu da uygulamalı çalışmalara yabancı olmadıklarını ortaya koymaktadır.

İntörn uygulamaları, mevzuat nedeni ile intörnlük dersini alabilen öğrenci sayısı nispeten daha az olmaktadır. Sağlık yönetiminde İntörnlük uygulamaları yeni bir uygulama olması ve bununla ilgili yasal altyapısının henüz tam oluşmamış olması nedeni ile kurum içindeki araştırma hastanesinde intörnlük uygulaması yoğunluk göstermektedir. Kişisel özveri ve kişisel ilişkiler sayesinde diğer kurum ve kuruluşlarda da intörnlük uygulaması artırılmış durumundadır.

Tablo 3 : Katılımcılara Yönelik Demografik Özellikler

Değişken	N	%	Değişken	N	%
Cinsiyet			İntörnlük Dersini Aldınız mı ?		
Kadın	70	87,5	Evet	63	78,8
Erkek	10	12,5	Hayır	17	21,3
Toplam	80	100,0	Toplam	80	100,0
Öğrenim Türü			Birinci YY İntörn Uygulamasının Yapıldığı Yer		
Normal Öğretim	36	45,0	Araştırma Hastanesi	73	91,3
İkinci Öğretim	44	55,0	Devlet Hastanesi	1	1,3
Toplam	80	100,0	Diğer	6	7,5
Staj Durumu			İkinci YY İntörn Uygulamasının Yapıldığı Yer		
Staj Yaptı	77	96,3	Araştırma Hastanesi	57	71,3
Staj Yapmadı	3	3,7	Devlet Hastanesi	8	10,0
Toplam	80	100,0	İl Sağlık Müdürlüğü	5	6,3
			Özel Hastane	4	5,0
			Diğer	6	7,5
			Toplam	80	100,0

Staj Yapılmak İstenen Yer ve Staj Yeri Tercih Gerekçesi

Stajyerlerin, daha çok staj yapmak istedikleri yerin araştırma hastaneleri olduğu , ikinci sırada ise il sağlık müdürlükleri olduğu tespit edilmiştir. Staj yapılmak istenen yerin araştırma hastanesi olma nedeninin başında daha çok hasta ve yetkili ile muhatap olmak ve kendilerini daha fazla geliştirebileceklerini düşünmelerinden kaynaklanmaktadır. Öğrencilerin staj yeri tercihinde çoğunlukla okulun yönlendirmesi sonucunda kurum içi araştırma hastanelerinde uygulamaya kalmış oldukları görülmektedir. İkinci sırada istihdam beklentisinin önemli bir tercih nedeni olduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 4: Staj Yapılmak İstenen Yerler

Staj Yapılmak İstenen Yer	N	%
Araştırma Hastanesi	28	35,0
İl Sağlık Müdürlüğü	22	27,5
Devlet Hastanesi	18	22,5
Özel Hastane	8	10,0
Diğer	4	5,0
Toplam	80	100,0

Tablo 5 : Staj Yeri Tercih Gerekçesi

Staj Yeri Tercih Gerekçesi	N	%
Tercihinde Bulunamıyorum, Okul Yerleştiriyor	51	63,8
Kendimi Daha Çok Geliştirme İmkânı Sağlaması	24	30,0
İlgili Kurumda İstihdam Edilme Olasılığı	4	5,0
Staj Yerindeki İşlerin Az Olması	1	1,3
Toplam	80	100,0

Staj ve İntörn Uygulamalarında Yaşanan Sorunlarla İlgili Öğrenci Algısı

Staj yapılan birimler ile ilgili en çok yaşanan sorunun başında % 4,12 ortalama ile "İş yükleri staj ve intörn öğrencilerine yüklenmektedir" algısı olmuştur. Buradaki iş yükü algısında sadece rutin işler olmadığı "Emir eri" gibi diğer işlerinde yaptırıldığı mülakatlardan anlaşılmaktadır. Staj ve intörn uygulamaları dikkate alındığında ilgili kurumlarda intörn öğrencilerden sorumlu personelin, alt kademe personel olması ve eğitim seviyeleri itibarı ile intörn öğrenciden daha düşük bir seviyede olması intörnlükten beklenen gelişimi olumsuz etkilemektedir.

Tablo 6: Staj ve İntörn Uygulamalarında Yaşanan Sorunlarla İlgili Öğrenci Algısı

	*					x	S.S.
	1	2	3	4	5		
	%	%	%	%	%		
Staj ve intörnlük yapılan birim eğitimimize yardımcı olmuyor	5,0	5,0	21,3	36,3	32,5	3,86	1,08
İş yükleri staj ve intörn öğrencilerine yüklenmektedir	1,3	10,0	6,3	40,0	42,5	4,12	0,99
Uygulama yerlerinden sorumlu personelin eğitim seviyesi yetersizdir	6,3	11,3	16,3	27,5	38,8	3,81	1,24
Staj uygulaması, mesleki bilgi ve beceriyi kazandırmıyor	3,8	12,5	20,0	35,0	28,8	3,72	1,12

Staj ve İntörn Uygulamaları İle İlgili Öneriler

İntörn ve staj uygulamalarının geliştirilmesi için yöneltilen sorularla ilgili 4,51 genel aritmetik ortalama ile öğrenciler tarafından genel kabul gördüğü gözlemlenmektedir.

Ortalamalar birbirine yakın olmakla beraber en çok kabul gören öğrencilerin yaptıkları bu eğitim faaliyeti aynı zamanda bir hizmeti görmek olarak ta ifade edildiği için uygun ücretlerle yasal zeminle sağlanması öğrenmeyi ve motivasyonu arttıracaktır kanısındayız. Kurum aidiyet kimliğinin oluşması açısından, tıp intörnlüklerinde yemek ve diğer sosyal imkanlar gibi sağlanan sosyal imkanlardan sağlık yönetimi stajyer ve intörn öğrencilerinin de faydalandırılması gerekmektedir.

Staj ve intörn uygulamalarının sadece tıbbi sağlık kurumları dışında örneğin belli standartları sağlayan sağlık turizm hizmeti veren termal tesisler gibi alanlarda da yaptırılması genel kabul gören hususlar arasındadır. Staj ve İntörnlük her ikisi de uygulama kapsamında olması nedeni

* 1 Kesinlikle Katılmıyorum, 2 Katılmıyorum, 3 Kararsızım, 4 Katılıyorum, 5 Kesinlikle Katılıyorum

ile ikisinin birleştirilerek sadece intörlük olarak verilmesi uygulama açısından yeterli olacağı kanısındayız.

Tablo 7: Staj ve İntörn Uygulamaları İle İlgili Öneriler

	* 1	2	3	4	5	x	S.S.
	%	%	%	%	%		
Stajyerlere, beslenme koşulları sağlanmalıdır	0	0	2,5	10,0	87,5	4,85	0,42
Staj ve intörlük dersi birleştirilmelidir	3,8	5,0	16,3	31,3	43,8	4,06	1,07
İntörn ve Stajyerler çalıştıkları birim sosyal imkânlarından faydalanmalıdır	1,3	0	2,5	8,8	87,5	4,81	0,59
İntörn uygulaması esnasında sağlık kuruluşunda olmaktan kaynaklı hastalanmalar, mesleki hastalık olarak değerlendirilmelidir.	1,3	2,5	7,5	30,0	58,8	4,42	0,83
İntörn öğrenciye ücret ödemesi yapılmalıdır	0	0	3,8	3,8	92,5	4,88	0,42
İntörn uygulaması sağlık kuruluşları dışında, sağlık uygulamaları olan özel sektör işletmelerinde de yapılabilmesi sağlanmalıdır. (Sağlık turizmine yönelik işletmeler gibi)	5,0	3,8	15,0	32,5	43,8	4,06	1,09

İntörn Uygulamalarında Rotasyon Hangi Sıklıkta Yapılmalıdır

Uygulamalı eğitimlerde en çok tartışılan konuların başında rotasyon ve rotasyon sürelerinin ne olacağıdır. Bu konudaki öğrenci algısı dikkate alındığında ankete katılanların %52,2 gibi büyük oranda 2 ayda bir rotasyona tabi tutulmak istedikleri ortaya çıkmaktadır. Bu durum ilgili birim veya kurumun ortalama intörlük süresi boyunca 4 birimde çalışma anlamına gelmektedir.

Tablo 8: İntörn Uygulamalarında Rotasyon Hangi Sıklıkta Yapılmalıdır

	N	Yüzde
1 ay	29	36,3
2 ay	42	52,2
1 yarı yıl	3	3,8
Hiç rotasyon olmasın	6	7,5
Toplam	80	100,0

6. Sonuç

Araştırmada sosyal branşlar arasında sayılabilecek Sağlık Yönetimi bölümünde intörlük ve staj uygulamalarının önemini ve uygulamalar ile ilgili tespitleri yapmaya yönelik olarak hazırlanmıştır.

Afyon Kocatepe Üniversitesi bünyesindeki Afyon sağlık Yüksekokulu Sağlık yönetimi bölümü bayan ağırlıklı bir öğrenci profiline sahiptir. Çalışmada öğrencilerin staj ve intörn uygulamaları için çoğunlukla araştırma hastanelerini tercih ettikleri bunun temel nedeninin mevzuat yetersizliği nedeniyle uygulama yapılacak yer sorunu olduğu dikkat çekmektedir.

* 1 Kesinlikle Katılmıyorum, 2 Katılmıyorum, 3 Kararsızım, 4 Katılıyorum, 5 Kesinlikle Katılıyorum

İntörn öğrencilerin yapılacak yasal düzenleme ile özel sektör ve kamu sektörü hastane ve sağlık hizmeti sunan kurum ve işletmelere belli sayıda intörn öğrenci kontenjanı zorunluluğunun getirilmesi uygulamaları kolaylaştıracak ve devamlılığı sağlayacaktır.

Bu açıdan önerilebilecek bir diğer husus stajyer kabul eden işletmelere vergisel avantajlar sağlanması intörn ve stajyer kabulünü kolaylaştıracaktır.

Uygulamalar ile ilgili en çok yaşanan sorunlar stajyer ve intörn öğrenci görev tanımının olmaması ve bunun sonucunda görevlendirilen öğrencilerden sorumlu personelin inisiyatifinde uygulamalarını yapmak zorunda kalmaları olduğu söylenebilir.

İntörn ve staj uygulamaları esnasında öğrencilere ücret imkânının sağlanması için İŞKUR gibi kurumlarla protokollerin yapılması, hem uygulamada belli bir disiplinin sağlanmasına olanak sağlayacak hem de ücret konusu kısmen çözülmüş olacaktır.

Öğrenci rotasyonu ile hedeflenen, ilgili kurumun bölüm işleyişlerinin öğrenilmesi olduğu ve bu kapsamda 2 aylık rutinler ile rotasyon yapılması ile bunun sağlanabileceği öngörülmüştür. Aynı zamanda öğrenciler ile yapılan mülakatlarda rotasyon ile öğrenciler arasında ayırımın minimum seviyeye çekilebileceği düşünülmektedir. Ancak rotasyon sıklığının 2 ay olması staj yapılan birimler tarafından pek arzu edilmediği uygulamalar esnasında göze çarpmaktadır. Her defasında yeni öğrenci gelmesi ve öğrencinin yetiştirilmesi staj yapılan ilgili birimleri zora sokma ihtimali de bir kısır döngüyü ortaya çıkarmaktadır.

Sonuç olarak intörnlük ve staj uygulamalarının eğitimin kalitesi ve mesleğe uyum açısından öğrenciler tarafından genel kabul görmüş ve Uygulamalara katılan öğrencilerin beslenme ve diğer sosyal haklardan faydalanabilmesi istenmiş, Staj ve intörnlük dersi birleştirilmesi, sağlık güvencesinin sağlanması, İntörn öğrenciye ücret ödemesinin yapılması istenmiş ve İntörn uygulaması sağlık kuruluşları dışında, sağlık uygulamaları olan özel sektör işletmelerinde de yapılabilme imkanının sağlanması istenmektedir. Bu istek ve düzenlemelerin gerçekleşebilmesi için kurum içi yönetmelikler dışında yasa kapsamında yapılacak düzenlemeler ile mümkün olacağı unutulmamalıdır.

Kaynaklar

- Afyon Kocatepe Üniversitesi Afyon Sağlık Yüksekokulu Klinik Staj/İntörnlük Yönergesi:2014.
Afyon Kocatepe Üniversitesi Tıp Fakültesi Eğitim – Öğretim ve Sınav Yönergesi, 2015
Can, A. ve İbicioğlu, H. (2008). Yönetim ve Yöneticilik Yönünden Üniversite Hastanelerinin Değerlendirilmesi.
Hayran, O. ve Sur, H. (1998). Sağlık Hizmetleri El Kitabı (1. Baskı). İstanbul: Nobel Tıp Kitapevi.
Ökem, Z. Güldem (2011). Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne Üyelik Sürecinde Sağlıkta İnnovasyon. S.16
Özdamar, K. (2011). Paket Programlar İle İstatistiksel Veri Analizi (8. Baskı). Eskişehir: Kaan Kitabevi.
Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 13(3), 253-275.
Remzi A.(2006). “*Sosyal Bilimlerde Arastırma Yontemleri: SPSS Uygulamalı*”, Sakarya Kitabevi, Sakarya, 2006, s.60.

İnternet Kaynakları

- <http://www.aku.edu.tr/web/IcSayfa.aspx?ID=69JQM64NDAU51717AQ101>
<http://mevzuat.aku.edu.tr/yonergeler/afyon-saglik-yuksekokulu-klinik-stajintornluk-yonergesi/>
http://www.gantep.edu.tr/ab/index.php?bolum_id=100